

SINIR TİCARETİ VE BÖLGESEL GİRİŞİMCİLİĞİN EKONOMİK GELİŞMEYE ETKİSİ *

Selami ÖZCAN**
H. Yunus TAŞ***

Geliş Tarihi: 24.11.2017 Revize Tarihi: 17.12.2017 Kabul Tarihi: 27.12.2017

ÖZ

İnsanlığın yaradılışı ile hayatın devamı için lazım olan gıda malzeme ve teknolojinin insanlar arasında bir ihtiyaçtan kaynaklanan nedenlerden dolayı alışverişi yapılmıştır. Günümüzde ülke sınırları içerisinde ticaret yapıldığı gibi ülkeler arasında da çeşitli ihtiyaç maddelerinin ticareti yapılmaktadır. Günümüzde gelişen teknolojiler sayesinde dünyanın en uzak yerindeki ülkelerde biri birlerine mal alıp vererek ticaret yapabilmektedirler. Ancak konumuzun ana başlığı olarak ele aldığımız sınır ticareti ise, daha ziyade biri birleri ile sınırları olan ülkelerin özellikle fiziksel olarak yakın olan bölge insanı ve işletmelerinin gerek, gerçek kişiler bazında ve gerekse tüzel kişilikler aracılığı ile yapmış oldukları ticaret hacmini ifade etmektedir.

İlk önce ilgili esnaf odaları, ticaret sanayi odaları, sivil toplum kuruluşları ve dernekler ziyaret edilerek sınır ticaretinin bölgeye etkisi konusunda çok faydalı görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler neticesinde sınır bölgesine düşünüldüğü kadar olumlu etki yapmadığı tespit edilmiştir. İkinci olarak ticari faaliyette bulunan kişi ve kuruluşlar üzerine etkisini araştırmak için anket yapılmıştır. Araştırmanın yapıldığı Cuma pazarı esnafına yönelik 14 adet soru sorulmuştur. Sınır ticareti ve bölgesel girişimcilik faaliyetinde bulunan 100 esnafın ticari faaliyetleri özellikle sınır ötesi Bulgaristan ve Yunanistan'dan gelen müşterilere yönelik sunulan hizmetler hakkında anket yoluyla veriler toplanmıştır. Yüzde metodu ile değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınır Ticareti, Bölgesel Girişimcilik, Ekonomik Gelişme

THE IMPACT OF BORDER TRADE AND REGIONAL ENTREPRENEURSHIP ON ECONOMIC DEVELOPMENT

ABSTRACT

The nature of mankind and the food material and technology needed for the continuation of life have been exchanged for reasons that arise from a need among people. Today, as well as trading within the borders of the country, there is also the trade of various necessities among the countries. Today, thanks to developing technologies, one of the countries in the farthest part of the world is able to trade with one another. However, border trade, which we consider as the main title of the location, refers to the trade volume in which the people and businesses of the regions, especially the ones physically close to one another, have made themselves through some kind of real persons and even legal entities.

Firstly, relevant chambers of commerce, chambers of commerce and industry, non-governmental organizations and associations were visited and very useful negotiations on the effect of border trade on the region were made. As a result of these negotiations, it has been determined that the border region has not had a positive effect. Secondly, a survey was conducted to investigate the effect on persons and organizations engaged in commercial activities. 14 questions were asked about the Friday bazaar shop trader. Border trade and regional entrepreneurship activities were

* Bu çalışma Yalova Üniversitesi, BAP birimi tarafından desteklenmiştir.

** Doç. Dr., Yalova Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, sozcan@yalova.edu.tr

***Doç. Dr., Yalova Üniversitesi, İ.İ.B.F., Çalışma Eko.ve Endüstri İlişkiler, yunus.tas@yalova.edu.tr

collected through questionnaires on the services provided to the business activities of 100 shopkeepers, especially those from cross-border Bulgaria and Greece. Evaluations were made by the percentage method.

Key Words: Border Trade, Regional Entrepreneurship, Economic Development

GİRİŞ

Sınır bölgelerinde yerleşik bulunan köy kasaba ve şehirlerde yaşayan insan toplulukları bir yönüyle komşu buldukları sınırın diğer tarafında bulunan insanlarla olan sosyal ilişkilerinin sonucu olarak yapılabilecek ticaretin ölçülmesidir. Bir taraftan da sınırın her iki tarafında bulunan insan toplulukları aynı zamanda akraba da olabilmektedirler. Dolayısı ile bunların birbirlerini ziyaret etmeleri ve görüşmeleri engellenemez bir durumdadır. Bu ziyaretler sırasında beraberinde bazı ekonomik değeri olan hediyelerin yanında ticari amaçlı bazı eşyalarda götürülmektedir. Sınırdaki yaşayan kesimlerin mağdur edilmeden ve yasadışı yollara girmeden sınır komşuları ile alışveriş yapmalarının önündeki bazı engeller esnek tutulmakta ya da belli oranlarda serbest bırakılmaktadır. Batı bölgesindeki sınır ülkelerimizde bolca bulunan gıda vb. ürünleri ile Türkiye’de ise gıda ve tekstil vb. ürünlerinin ticaretinin önündeki vergi vb. durumlar belirli oranlarda esnetilmektedir. Bu durumlar neticesinde bölge halkının girişimcilik ve iş yapma potansiyeli ile istihdama olan katkısı ölçülecek olup, Yöre halkı ve sınır bölgesindeki ülkelerin de konu ile ilgili durumlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Marmara Bölgesi sınırında bulunan Bulgaristan ve Yunanistan gibi AB üyesi ülkelerle olan sınır ticareti hacmi karşılaştırılabilme imkânı da ortaya çıkmıştır. Sınır ticaretinin potansiyeli tespit edilerek bölgesel girişimciliğin geliştirilmesine yönelik öneriler hazırlanmıştır.

1. SINIR TİCARETİ VE GÜMRÜK KAPILARI

1.1. Gümrük Kapıları

Batı bölgemizde yer alan ve araştırmanın kapsamına giren gümrük kapıları aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 1: Edirne ve Kırklareli Sınır Kapıları

Kaynak: http://trakyagumruk.gov.tr/uploadlar/2015_faaliyet_raporu.pdf

Türkiye'yi karayolu ile Avrupa'ya bağlayan 333.000 m² yüzölçümü ile dünyanın en büyük gümrük kapısı olan Kapıkule Gümrük Kapısı, Bulgaristan'ın Kapitan Andreevo Gümrük Kapısına açılmaktadır. Gümrük sahanın hemen yanında ithalat ihracat ve yolcu işlemlerinin yapıldığı Kapıkule Gar Gümrük Müdürlüğü bulunmaktadır. Bir diğer gümrük kapısı Yunanistan'ın Kipi Gümrük Kapısına açılan İpsala Gümrük kapısıdır. Bu kapı 106.000 m² alana sahiptir. Bu kapıda canlı yayın yapan 2 adet kamera ile 14 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Bir diğer kapı ise Bulgaristan'ın Lesova Gümrük Kapısına açılan Hamzabeyli Gümrük Kapısıdır. Bu kapı 60.000 m² alan üzerine kurularak 2005 tarihinde faaliyetine başlamıştır. 2009 yılında modernize edilmiştir. Sahada canlı yayın yap2 adet kamera ve 1 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Dördüncü gümrük kapısı ise Dereköy Gümrük kapısıdır. Bu kapı Bulgaristan'ın Malko Tırnova Gümrük Kapısı ile karşılıklı olup, Kırklareli ilinde 17.000 m² alan üzerine kurulmuştur. Beşinci gümrük kapısı ise Uzunköprü gümrük kapısıdır. Bu kapı Yunanistan'ın Python Sınır Kapısı ile karşılıklı bulunan Uzunköprü Türkiye'nin Yunanistan'a tren bağlantısı olan tek Gümrük Kapısı olup, toplam alanı 1800 m²'dir. Bu kapıda diğerlerinden farklı olarak Trenle gelen ve giden yolcuların ve eşyaların transit işlemleri yapılmaktadır. Altıncı gümrük kapısı, Pazarkule gümrük kapısıdır. Bu kapı Yunanistan'ın Kastanies Gümrük Kapısı ile karşılıklı olup, 3.400 m² üzerine kurulmuştur. Avrupa ülkelerine giden veya Avrupa'dan ülkemize gelen yolcu araçlarının gümrük işlemlerinin yapıldığı gümrük kapısıdır. 2015 yılında Pazarkule Gümrük Müdürlüğünde 223.000 yolcu aracının gümrük işlemi yapılmıştır. 2014'te yapılan çalışma sonucunda işlemlerin tek durakta yolcuların araçlarından inmeden yapılabilmesi için konteynerden peron yaptırılarak hizmete girmiştir. Pazarkule Gümrük Kapısında 1 adet bagaj X-Ray bulunmaktadır. (http://trakyagumruk.gov.tr/uploadlar/2015_faaliyet_raporu.pdf).

1.2. Yolcu Beraberi Eşya ve Bavul Ticareti

Yurda giriş yapan yolcuların beraberinde olmak kaydıyla, karayolu Türkiye dışına çıkıp en az üç gün (72 saat) kalma şartı ile tütün ve tütün ürünleri ile alkollü ürünlere ilişkin şart kaldırıldı. Onun yerine yapılan değişiklikle bu şart kaldırılarak, alışveriş yapma hakları ayda 10 adetle sınırlandırılmıştır. Yurt dışından emekli olanlar için emeklilik tarihinden sonra Türkiye'ye ilk defa getirecekleri taşıtları için Türkiye'ye son giriş tarihinden geriye doğru bir yılda en az yüzseksenbeş gün Türkiye Gümrük Bölgesi dışında bulunma koşulu aranmaz. Ayrıca, sürelerinin tamamını kullanmadan taşıtıyla Türkiye'den çıkan emeklilerin, izin süresi içinde olmak koşuluyla, izinden kalan sürelerini kullanmak üzere taşıtıyla yeniden Türkiye'ye girişlerinde, bir yılda en az yüzseksenbeş gün Türkiye Gümrük Bölgesi dışında bulunma şartı aranmaz (www.edirnehaberci.com erişim tarihi 24.07.2017). Yolcu beraberli eşyanın açıklaması şu şekilde yapılabilir, yolcunun beraberinde getirdiği, ticari miktar ve mahiyet arz etmeyen eşya ve her bir yolcu için gerçek değeri 430 Euro'yu geçmeyen (15 yaşından küçükler için 150 Euro) hediyelik eşyaları demektir. Bu konuda çıkan ekli listede kalem kalem sayılan malların karşısında yazılı miktar kadar yolcunun beraberinde eşya getirilebilmektedir.

Yolcu beraberinde getirilen eşyalar çok büyük oranda parfüm, alkollü içecek, tütün ürünleri ve paketli gıda maddeleri gibi mamullerdir. Bunlara ilişkin sınırlamalar aşağıdaki gibidir. (www.havayolu101.com erişim tarihi 09.06.2017).

1.2.1. Yolcu Beraberi Eşya

Yolcu beraberliği eşya listesi (www.havayolu101.com erişim tarihi 09. 06. 2017).

A) Tütün ve Tütün Ürünleri

- ✓ Sigaralar 600 adet
- ✓ Sigarillolar (her biri 3 gr.dan ağır olmayan purolar) 100 adet
- ✓ Puro 50 adet
- ✓ Kıyılmış tütün (200 yaprak sigara kâğıdı ile) 250 gr.

B) Alkollü Ürünler

- ✓ Alkol derecesi % 22'yi geçen alkol ve alkollü içkiler 1 lt.
- ✓ Alkol derecesi % 22'yi geçmeyen alkol ve alkollü içkiler 2 lt.

C) Kozmetik Ürünler

600 ml'yi aşmamak kaydıyla kolonya, parfüm, lavanta, esans veya losyon ile 5 adet cilt bakım ürünü ve makyaj malzemesi.

D) Gıda Ürünler

- ✓ Çay 1 kg.
- ✓ Çözülebilir hazır kahve: 1 kg.
- ✓ Kahve: 1 kg.
- ✓ Çikolata: 1 kg.
- ✓ Şekerden mamul yiyecek: 1 kg.

İsteyen yolcular 1 kg çikolata veya 1 kg. şekerden mamul yiyecek haklarının tamamını yani 2 kg'lık hakkı söz konusu eşyadan sadece birisi için kullanabilirler. Son genelgeye göre; karmaşık ve uygulaması mümkün olmayan ortak üst limit kavramı hafifletilerek, tütün ve tütün ürünleri ile alkollü ürünler için muafiyet hakkı, karşısında yazılı miktarı aşmamak kaydıyla her bir ürün için ayrı ayrı kullanılabilir.

Yolcu beraberinde veya bavul ticareti kapsamında ihracat istisnası, KDV Kanununun 11 inci maddesinde "Türkiye de ikamet etmeyen yolcuların satın alarak Türkiye dışına götürdükleri malların teslimi anında Katma Değer Vergisi tahsil edilir. Ancak gümrükten malın çıkışı anında fatura veya belgenin ibrazında tahsil edilen Katma Değer Vergisi iade olunur." Amir hükmü gereğince bu iade doğuran istisna kanunda yer almıştır. Bununla beraber iadede faydalanacak mal ve hizmetler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Maliye Bakanlığı bu yetkisini 43 nolu KDV Genel Tebliği ile yolcu beraberliği eşya ihracı olarak, 61 nolu KDV Genel Tebliği ile bavul ticareti şeklinde iki başlıkta düzenleme yaparak kullanmıştır. (11/B) (www.omerkalın.com.tr erişim tarihi 28.03.2017)

İstisnadan faydalanabilmek için gerekli şartlar, gerek yolcu beraberliği eşya ihracında gerekse bavul ticareti kapsamında mal ihracında istisnadan faydalanacak **alıcılar**, (www.omerkalın.com.tr erişim tarihi 28.03.2017)

- ✓ Türkiye de ikamet etmemeli,
- ✓ Satın aldıkları malları yurt dışına götürmeleri gereklidir.

- ✓ Alıcıların T.C. vatandaşı olması halinde Yurt dışında ikamet ettiklerine dair o ülkenin resmi makamlarından almış oldukları ikamet teskeresine veya bu mahiyette belgeye sahip olmalıdırlar. Türkiye de geçici veya daimî ikametgâh verilen yabancı uyruklular istisnadan faydalanamazlar.

İstisnadan faydalanacak **satıcılar**, (www.omerkalın.com.tr erişim tarihi 28.03.2017) gerek yolcu beraberî eşya ihracında gerekse bavul ticareti kapsamında mal ihracında istisnadan faydalanacak satıcıların KDV mükellefi olmaları, izin belgesi almış olmaları yeterlidir. Ayrıca bavul ticareti kapsamında istisnadan faydalanacak satıcıların haklarında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlediği veya bilerek kullandığı konusunda rapor yazılmış olmaması lazımdır.

İstisnaya konu satılan mallar, gerek yolcu beraberî eşya ihracında gerekse bavul ticareti kapsamında mal ihracında, (www.omerkalın.com.tr erişim tarihi 28.03.2017)

- ✓ Her türlü mal satışlarına bu istisnalar uygulanır.
- ✓ Malların satış tarihinden itibaren 3 ay içinde yurt dışına çıkarılması gerekir.
- ✓ İstisnada satış faturalarının gümrükçe onaylanması icap eder.

Alıcıların satın alarak yurt dışına götürdükleri malların faturaları, malların yurt dışına çıkışı sırasında gümrükte gümrük memurunca arkasına malların çıkış tarihi yazılarak onaylanmalıdır (www.omerkalın.com.tr erişim tarihi 28.03.2017).

Yolcu beraberî eşya ihracatı ile bavul ticareti kapsamında yapılan ihracatı birbirinden ayıran özellikler aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

Yolcu beraberî eşya ihracında (www.omerkalın.com.tr erişim tarihi 28.03.2017)

- ✓ Özel fatura gerekli değildir.
- ✓ Fatura KDV'li kesilir.
- ✓ Döviz alım belgesi gerekli değildir.
- ✓ Mal bedeli KDV hariç 100 TL'den fazla olmalıdır.
- ✓ Satın alınan mallar şahsi ihtiyaçlarda sınırlı olmalıdır.
- ✓ Gümrükte malların çıkışında gümrük memurunca arkası çıkış tarihi yazılarak onaylanan fatura satıcıya 3 ay içinde ulaştırılmalıdır.
- ✓ Satış faturası gümrükte alıcılar tarafından onaylatılmalıdır.
- ✓ Satışa konu mallar tüm gümrük kapısından çıkarılabilir.
- ✓ İmalatçılarca Satıcılara ihraç kayıtlı mal teslimi yapılamaz.
- ✓ Hesaplanan KDV iadeye konu edilir.

1.2.2. *Bavul Ticareti*

Bavul ticareti; (www.omerkalın.com.tr erişim tarihi 28.03.2017)

- ✓ Özel fatura gereklidir.
- ✓ Fatura KDV'siz kesilir.
- ✓ Döviz alım belgesi gereklidir.
- ✓ Mal bedeli KDV hariç 700 TL'den fazla olmalıdır.
- ✓ Satın alınan mallar ticari boyutta olabilir.
- ✓ Gümrükte malların çıkışında gümrük memurunca arkası çıkış tarihi yazılarak onaylanan fatura satıcıya 1 ay içinde ulaştırılmalıdır.
- ✓ Satış faturası gümrükte alıcı, satıcı, nakliye firması tarafından onaylatılabilir.

- ✓ Satışa konu mallar sadece; İstanbul, İzmir, Antalya, Samsun, Trabzon, Edirne Artvin illerindeki kapılar ile Kırklareli Dereköy, Tekirdağ Çorlu, Iğdır, Dilucu kapılarından yapılabilir.
- ✓ İmalatçılarca satıcılara ihraç kayıtlı satış yapılabilir (İhraç kayıtlı satış yapan imalatçılar bu satış için nakit iade talep edemezler)
- ✓ Yüklenilen KDV iadeye konu edilir.
- ✓ Türkiye de ikamet etmeyenlere Özel faturalı satış her kapıdan yapılamamaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI

Bu çalışmanın en temel amacı, bölgesel ticaret hacminin özellikle sınır bölgesinde faaliyette bulunan bölge halkı ve esnafının yapmış olduğu ticaret hacmi ve getirileri kapsamında ele alarak bölge ekonomisine katkısını araştırmaktır. Bu bağlamda yakın çevre il ve ilçelerde faaliyet gösteren özellikle Edirne, Kırklareli ve İstanbul illerinden sınır bölgesine ticaret yapmaya gelen veya yapan esnafın bölgesel girişimcilik üzerine yapmış olduğu etki incelenmiştir. Bu etkilerin sebep ve sonuçları itibari ile yeni ürünlerin geliştirilmesi veya taklit edilerek bölgesel girişimciliğin geliştirilmesi ile ülkenin ekonomisine ve gelişimine sağladığı etkiler araştırılmıştır. Ayrıca söz konusu ticari faaliyet neticesinde bölge insanının ekonomik durumunda ki olumlu gelişmeler ve bölge halkının istihdam imkânları da incelenmiştir.

Türkiye'nin batı sınır illeri (Edirne ve Kırklareli) hususan AB ülkesi olan Yunanistan ve Bulgaristan'ın sınır bölgesindeki illeri kapsayan bir alan araştırması ve literatür taraması yapılmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Proje çalışmamız hazırlanırken Sosyal Bilimler Araştırma Yöntemleri kullanılmıştır. Literatür taraması konu ile ilgili basılı ve görsel materyallerden faydalanılarak, kitap, dergi makale ve süreli yayınlardan da yararlanılmıştır. Ayrıca Türkiye ve Komşu ülkeler ile AB ve diğer gelişmiş dünya ülkelerinin istatistiksel verilerden de yararlanılarak konu ile ilgili anket soruları hazırlandı, bu anket sonuçlarının analiz ve yorumları yapılmıştır.

Masabaşı ve saha araştırması yapıldığından dolayı sınır bölgelerinde yerinde inceleme ve araştırma yapılmıştır. Yaşanan sorunlar yerinde tespit edilerek çözüm önerileri getirilmiştir.

Çalışmanın %75 alan araştırması yani mülakat ve anket yöntemi ile yapılmıştır. Geriye kalan %25'lik kısmı masa başı bilgi toplama ve raporların yazılmasıdır.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Anket çalışmasının yapıldığı yer hakkında tanıtıcı bilgiler verecek olursak; (www.corluhaberleri.net erişim tarihi 26.01.2015).

Anket çalışmasının yapıldığı yer, Edirne'de kurulan halk pazarı, komşu ülkeler Yunanistan ve Bulgaristan'dan gelen çok sayıda müşterisi nedeniyle uluslararası halk pazarı konumuna gelen Cuma pazarıdır. Pazarda bölgesel girişimcilik yapan esnaf ve ticaret erbabı ile 15 sorudan oluşan anket çalışması yapılmıştır. Cuma günleri kurulan halk pazarına Türk müşterilerin yanı sıra gelen yüzlerce Yunan ve

Bulgar turist, satılan kıyafetleri hem ucuz hem de kaliteli olması nedeniyle tercih etmektedir. Ülkelerinden otobüslerle turlar düzenleyerek Edirne'ye gelen Yunan ve Bulgar müşteriler ayakkabıdan, kıyafete güzellik malzemesinden, çamaşıra kadar tüm ihtiyaçlarını Edirne'deki bu pazardan karşılamaktadır. Üç ülke vatandaşına hizmet veren halk pazarı esnafı, tezgâhlarında sattıkları ürünleri Türkçe, Yunanca ve Bulgarca yazılarla fiyatlandırmaktadır. Ortak Osmanlı kültürüne sahip bir toplumun aynı pazarda buluşması kendilerine büyük bir alışveriş keyfi vermektedir. Türk müşterilerinin yanında çok sayıda Yunan ve Bulgar müşterileri bulunmaktadır. Pazar esnafının çok sayıda Yunan ve Bulgar müşterileri bulunmaktadır. Yurt dışından gelerek Türk ürünlerini satın alan Türk, Yunan ve Bulgar müşterilerin her geçen gün sayısı artmaktadır. Yunanistan'da yaşanan kiriz bölgesel girişimcilerin işine yaramaktadır. Ayrıca Bulgaristan'dan gelen müşterilerinin pazardan toptan sattın aldıkları ürünleri ülkelerinde perakende olarak satmaktadırlar. Bulgaristan'dan gelen müşterilerinin ülkelerindeki tekstil ürünlerinin pahalı olması nedeniyle Türkiye'yi tercih etmekte ve satın aldıkları ürünleri ülkelerindeki kendi işyerlerinde perakende olarak satmaktadırlar. Cuma pazarı sadece bölge esnafının ticaret yaptığı bir Pazar değil aynı zamanda Bulgar ve Yunan esnafının da geçim kaynağıdır. Edirne'de yedi yıldır haftanın her Cuma gününde kurulan halk pazarında marka ürünlerin benzerleri ile ihraç fazlası ürünleri satılmaktadır. Pazara komşu ülkeler Yunanistan ve Bulgaristan'ın yanı sıra, İstanbul, Kırklareli, Tekirdağ ve Çanakkale'den gelen çok sayıda iç müşteri de bulunmaktadır. Sabahın erken saatlerinde otomobilleriyle sınır kapılarından giriş yapan Bulgar ve Yunan vatandaşlar, pazarda daha çok yetişkin kıyafetlerine rağbet etmektedirler. Pazarı didik didik ettikten sonra Bulgar ve Yunan vatandaşlar, alışverişlerine çarşıda devam etmektedirler.

Edirne ilinde yapılan günübürlük ticaret için gelen müşterilere hizmet sunan 100 adet bölgesel girişimci/pazarcı esnafa 14 adet anket sorusu sorularak alınan cevaplar aşağıdaki gibidir:

İkamet oranı: Hangi ilde ikamet etmektesiniz? Sorusuna verilen cevaplarda Edirne ve İstanbul illeri %88 ile en çok ikamet edilen iller olmuştur. Kırklareli, Tekirdağ ve Çanakkale illerine ait ikamet yok denecek kadar azdır.

Yaş aralığı: 26 ile 55 yaş aralığı bölgesel girişimcilerin yaş aralığının %79 olduğu görülmüştür. Buda orta yaş girişimcilerin ankete katılanlar arasında ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir.

Bakmakla yükümlü olduğunuz kişi sayısı: 1-3 ile 4-6 kişi aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu iki aralığın toplamı %85 tir.

Girişimcilik/Pazarcılık faaliyeti dışında ticari faaliyet: %72 oranında başka ticari faaliyetin olmadığını ifade etmiştir. Azda olsa şoför, serbest günübürlük işler yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Yaptığımız daha önceki işe nazaran gelirinizin artış oranı: %69 oranında 2 kat arttığını, %27 oranında 1 kat arttığını, aynı veya az düşme oldu diyenlerin oranı ise %4 olmuştur.

Aylık satış cirosu: ortalama aylık toplam satış geliri ise 15.000 ile 20.000 TL arasında (%59) olduğu, 20.000 ve yukarısı ortalama aylık satış gelirine sahibim diyen girişimci oranı ise %35 tir.

En çok kullanılan sınır kapısı: Bulgaristan'dan gelen müşteriler sınır kapısı olarak Kapıkule ve Hamzabeyli sınır kapısını kullandığı. Yunanistan'dan gelen müşterilerin en çok kullandığı sınır kapısı olarak Pazarkule sınır kapısı gelmektedir.

Müşterilerinin % dağılımı: %33'ü Yunan vatandaşı, %35 Bulgar vatandaşı, Geriye kalanı Türk vatandaşıdır. Yunanistan'dan gelen müşterilerin yarısı Yunan, diğer yarısı da Türk kökenli Yunan vatandaşlarıdır. Bulgaristan'dan gelen müşterilerin çoğunluğunu (%55) Türk kökenli müşteriler oluşturmakta, Bulgar olanların oranı %45 tir. Türk vatandaşı müşterilerin %87 si Edirne ve civarı, diğerleri Edirne dışından gelmektedir.

Pazarda en çok sattığımız ürün/ürünler: Sınır ötesinden gelen müşteriler için pazarda en çok satılan ürün olarak giyim eşyası, tekstil ve elbise gelmektedir. Bu ürünler daha çok yetişkinlere yöneliktir. Fiyatının ucuz olması, çeşidin bol olması ve dünya standardında ürünler olması nedeniyle çok satılmaktadır. Yerli müşteriler ise tütün ve alkollü içecekler, sağlık, gıda (et vb.) ve kozmetik ürünler ile dijital ürünleri tercih etmektedir.

Pazar dışında en çok satılan ürün/ürünler: Sınır ötesinden gelen müşteriler daha çok günlük ihtiyaçlarını gidermeye yönelik şehir esnafı ile alışveriş yapmaktadır. Başta yemek yemek, telefon ve araba tamiri, kuaför hizmetleri gelmektedir. Az da olsa yufka, sebze ve meyve gelmektedir. Yerli müşteriler ise daha çok kozmetik ve teknolojik ürünleri tercih etmektedir.

Müşterilerin bu pazardan alışveriş yapma nedeni/nedenleri: Sınır ötesi müşteriler için en önemli neden yakınlık ve kalite gelmektedir. Ondan sonra ucuzluk, kolay bulunabilirlik ve marka gelmektedir. Yerli müşteriler için ise en önemli kriter ucuzluktur.

Bölgesel girişimcilik/pazarcılık faaliyeti ile meydana gelen değişiklikler: En önemli değişiklik, şehir/pazar esnafının geliri arttı, sonunda şehir ekonomisi gelişerek ekonomik büyümeye olumlu etki etmesi şeklinde ifade edilebilir. Bunun yanında ticaret ahlakının artması ve kültürel etkilenme de söz konusudur.

Bulgaristan ve Yunanistan'dan ticari açıdan alınmasında fayda görülen ürün/ürünler: Et ürünlerin ucuz olması, tütün ve alkollü içeceklerin kaliteli olması, sağlık ve kozmetik ürün çeşitlerinin çok olması, elektronik ve dijital ürünlerin ucuz olması nedeniyle bu iki ülkeden bu ürünlerin satışı kolaylaştırılmalıdır.

Son soruda günlük alışverişlerde karşılaşılan en önemli sorunlar olarak alışveriş para birimi veya Euro farkı, vergi uygulaması ve faturalama, giriş çıkışların sayı ile sınırlandırılması, adet ve yük sınırlaması olarak ifade edilmiştir. Az da olsa AB kıstaslarına uygun olmayan ürün satışı gerçekleşirse sınırda sorunlar yaşanmaktadır. Çözüm önerileri olarak E faturalama döneminin başlaması adedin az olması durumlarında faturalama işleminin öneminin azalması, serbest sınır ticaretinin yapılabilmesi, vergi uygulamasının tamamen kaldırılması, ihraç fazlası ürünlerin satılması şeklinde cevaplar alınmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Edirne ve Kırklareli batıda yer alan iki sınır ilimiz. Bu iki şehre hafta sonu yerli ve yabancı çok sayıda ticari ve turistik maksatlı günlük yolcu gelmektedir. Bu

illere ticari maksatlı gelen yolcu sayısı şehirlerimizin ticari hayatına canlılık katmaktadır. Bölgesel girişimcilik faaliyetlerin gelişmesine neden olmaktadır. Özellikle Cuma, Cumartesi ve Pazar günleri esnafın yüzü gülmektedir.

Bu proje ile Türkiye'nin batı Trakya sınır bölgelerinde yer alan sınır ticareti ve bölgesel girişimciliğin bölge ekonomisine katkıları sanıldığı kadar büyük oranda olmadığı sınır illerindeki esnafın öncesine nazaran gelirlerini iki kat arttırmasının yanında kazanılan paranın bir kısmının İstanbul ili esnafına aktığı görülmüştür. Genelde ülke ekonomisine katkının büyük olduğu görülmektedir. Ayrıca bölgesel girişimcilerin kazandıkları para ile en az 1 en çok 6 kişiye daha baktıkları görülmüştür.

Sınırın öbür tarafında yaşayan yabancı vatandaşların çeşit açısından bol ve kalite açısından yüksek kaliteli istedikleri ürünleri rahat bulabilecekleri için sınır illerimizden çok büyük miktarlarda alışveriş yaparak bölge illerine yüklü miktarlarda para bırakmaktadırlar. Bunun için en büyük yerleşim yerinin sınır bölgesi illeri olması hasebiyle günde birkaç kez gelerek alışveriş yapmaktadırlar. En çok alışveriş yaptıkları alanların başında tekstil ürünleri gelmektedir. Bunun yanında araba tamiri, berber hizmetlerinden yararlanmak, yufka satın almak vb. günlük ihtiyaçlarını gidermek için çok sayıda giriş çıkış yapılmaktadır.

Aynı zamanda beraberinde getirdikleri bazı ürünleri ilgili pazarlarda da satmaktadırlar. Bunların başında taze ve ucuz et ürünleri, alkollü içecekler, sağlık ve kozmetik ürünleri gelmektedir.

İlgili sınır bölgesinde yapılan inceleme ve araştırmalar neticesinde bölgede sanayinin veya büyük fabrikaların olmaması bölgeyi daha çok ticaret ve turizm açısından geliştirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu bağlamda fuarlar, kültür ve kongre etkinliklerin yapılması bölge illerinin ekonomisine büyük katkılar sağlayacağı görülmüştür. İlgili bölgesel girişimcilere ve kamu kurum ve kuruluş yetkililerine gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Sonuçta sınır ticareti ve sınır bölgesi girişimcilerin girişim potansiyellerinin gelişimine katkı sağlanarak girişim faaliyetleri desteklenmeli ve serbest sınır ticaret bölgesi kurulmalıdır.

KAYNAKLAR

- İstanbul Ticaret Odası Yayınları. (2012). *Teşvik/Destek Rehberi Serisi 3 KOSGEB Destekleri*. Rehber Yayınlar.
- Kara M. (2005). Ekonomik etkileri açısından Türkiye'de Sınır ticaretinin Değerlendirilmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3). 60-79.
- Küçük, O. (2011). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Marangoz, M. (2012). *Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayınları.
- MARKA Doğu Marmara Kalkınma Ajansı. *Yatırımlarda Devlet Destekleri ve Teşvik Rehberi*.
- Müftüoğlu, T. (1993). *Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler: Sorunlar; Öneriler* Ankara: Desen Ofset AŞ.
- Orhan, O. (2000). *Sınır Ticaretinin Türkiye Ekonomisine Etkileri*, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 2000-27, İstanbul.

- Öztürk N. (2006) Türkiye’de Sınır Ticaretinin Gelişimi, Etkileri, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3). 107-127.
- Sugözü İ.H., ve Atay, M., *Sınır Ticaretinin Bölge Ekonomisi Üzerindeki Etkileri Kapsamında Habur Sınır Kapısı*, www.iibf.sirnak.edu.tr/indir.php?id=WjSpfCPI.pdf29.10.2010
- Tan M. ve Altındal, F. (2008). *Türkiye’de Sınır Ticaretinin Gelişimi ve Mevcut Durumu*, İTO Yayını, 2008-26, İstanbul.
- Tekin, M. (2009). *Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü: Girişimcilik*. Konya: Günay Ofset Matbaacılık.
- Tikici, M. ve Aksoy, A. (2009). *Girişimcilik ve Küçük İşletmeler*. Ed. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yelkikalan, N. (2013). *Girişimcilik*. Ed. İstanbul: Beta Yayınları.

İnternet Kaynakları

http://arsiv.dha.com.tr/edirne-uluslararası-halk-pazari_744737.html

<http://lacetincali.blogspot.com.tr/2011/01/yolcu-beraberinde-veya-bavul-ticareti.html>

<http://www.gundemedirne.com/mobil/haber/1555/3-gun-sarti-kaldirildi.html>

www.çorluhaberleri.net erişim tarihi 26.01.2017

www.edirnehaberci.com.tr erişim tarihi 24.07.2017

www.havayolu101.com erişim tarihi 09.06.2017

www.omerkalın.com.tr erişim tarihi 28.03.2017